

(המשך מעמוד 11)

גיגות מסוג זה קדמו טכסראבל כתקופת צום, גילוח הראש והלקאת ידיים מסורית.

לצערנו, התקרב סוף טיולנו במהירות רבה. עור נשאר מקומות רבים בהם לא הספקנו לבקר.

פקידי מחלקת התיירות, שבאו עם הצלמיים מוריי והארדס, סברו כמוני. לעומת זאת היו מלאי תוכניות להפוך את העיר הקדמונית למקום תיירות. הם דיברו על דרכים ונתיבי אזור, מים זורמים, חשמל. וכי די לאכסן את כל החידושים הללו — בית מלון!

***

אין תרועת צופרים לפטרה

פניתי אחורה, כדי להביט מעל גב סופי, כאשר עברנו באמפיטיאטרון החצי צוב בגבעה, שהכיל כ-3000 איש. מעל למדרגות האבן ניצבו דוממים מקדשים וקברים. הרהרתי בדבריו של ג'ראלד הארדינג כסוף חוברתו על הבריה הנבאטית:

שום צופר מכונני לא הפריע עדיין את שלוחת פטרה, וספק אם בכלל יגיע לידי כך. המטוס יכול לחוג ממעל, אולם אין לו כל מקום נחיתה. רעש המנועים ותרועת הצופרים לא נועדו לפטרה. להרים האדומים אין לקבריו העצומים של ג'וזף זה שנכחד, אין כל קשר עם התרבות המודרנית — ואין הם מבקשים אלא להיות מעורכים כראוי כאחד מגדולי הפלא שנוצרו בידי טבע ואדם.

אולם למרות דבריו של הארדינג, הופר עת בדידותה של פטרה מן האוויר. לפני עשרים שנה הצליח טייס חיל-האוויר המלכותי הבריטי לנחות ליד העיר העתיקה.

התבוננתי בהארדינג, שרכב לבדו, זקוף על אוכפו, מבלי לפנות ימינה או שמאלה, כאשר נכנסנו לסיק. תמהתי מה יחשוב הארדינג כיאלו האנגלי כאשר תיירס ובתי-מלון, ואולי אף הליקופטרים, יפריעו את שלוחתו של הגיא העתיק.

הווי

נאה דורש ונאה מקיים

אילת, התמרמרו רחוקי המקום על מזכיר המועצה, שתקף אותם בחריפות על כי אינם יכולים להשיג לעצמם בנות זוג, דרש מהם להתחתן או לנדוד צפונה, או כאשר הציע סיגריה לידידיו האמריקאים תחת בצפון.

***

ד"ש מאבא

מילוקי, ארצות הברית, האשימה איירין מסקיי את בעלה בזניחה, טענה שלא בלבד שעזב אותה ואת חמשת ילדיהם. אלא התמיד בשליחת גלויות דואר מכל ערי הקייט בהן בילה, ששואי את המלים: "מבלה נפלא! הלוואי והיית אתי!"

***

או — או

רחובות, עוב דוד סרחון את עבודתו בניבול פרס באמצע היום, טען כי איננו יכול לשאת צנחה.

***

תסביך משפחתי

תל-אביב, אחרי שמטר שתי עדרי יות סותרות, השיב אדם לשאלת השופט אינו מהן היא הנכונה: "אני לא יודע! קח לך את הסיפור שאתה רוצה!"

***

הכושני יעשה את שלו

ריצ'מונד, ארצות-הברית, יצא פלא קט הקורא לגיוס: "כושני צעיר, האם אתה סובל מהפליה גזעית? האם אתה מען ללוות נערה לבנה הביתה? כחילי ארצות הברית, תוכל להצליח בחוקי-לארץ. הנערות הלבנות בגרמניה ובאנגליה מצפות בכליון עיניים לשמוע את צחוקך הבריא! התגלס עוד היום לצבא!"

עה לסלעים. אל נכון עברו במקום התלות כות דתיות.

הרייר עצמו הוא העתק של כונת-פיראון בסיק, אולם אין הוא כה רבי-הוד, וצבע סלעו איננו עדין כמו הראשון. הוא גדול יור, תר, חולש על גוף עוצרני-שימה של הרי אדום ווארי ערבה במערב.

השם דייר עצמו, שפירושו מנור, מעיד על כיבושו בידי הצלבנים. הנוצרים ניתצו את כל פסלי האלילים והסמלים הנבאטיים הדיינים בחזית הדייר. הארדינג הצביע לעבר כוך ריק בתוך הבניין, הביע את ההשערה כי הכלי פעם את המזבח וסמל הדת הקדוש ביותר לנבאטים.

יתכן שהצלבנים הקימו כאן מזבח, שיער, כשם שעשו זאת בשאר המקדשים. אולם לא נשאר כיום כל זכר לכך במקום זה.

***

איברהים מתרחץ

מלך ששהותי בפטרה שימש איברהים בן ה-12, שסופח אלי באלגי כבן-לוויה תמידי, דוגמן לצילום וסבל. פעם כבר הצטלם לם בשביל צלם אמריקאי. שכרו היה כששה דולר תמורת עבודת יומיים. הצעיר, שזיכרון זה דבק בראשו, נצמד אלי כצל.

בלילה הראשון, בגלל היותו זר לי, ישן איברהים מחוץ לאוהל. סיפקתי לו שמיכת וסידרתי לו ארוחת חגים במטבח ה"מחנה".

יום אחד, כשהשמש היתה בכל עווה, הוביל אותי איברהים אל מפלימים בואדי הסמוך. זה שלושה שבועות, הודה, לא רחץ, והיה מוקדם מדי, הבטיח לי, לחשוב שוב על רחיצה. אולם כאשר העמדתי את הרחיצה כ"תנאי לעבודה ממושכת בחברתי, קירצף את עצמו באירצון בורם הקר.

במקומות בהם יכול היה חמורו של איבר-הים לעבור, היתה עבודת הסבלות שלו קלה. כאשר טיפסנו בהרים תלולים, נשא את חבית המצלמות בעצמו. הוא שכר לעצמו סבל-משנה צעיר (בשכר זעום, ללא ספק) כדי לשאת את הארגו הכבד יותר של ה"זקורים והצובנה".

שילמתי לאיברהים בסופו של כל יום, ונעשיתי ידידים. בעושרו היה קונה לעצמו סיגריות אנגליות. רגעיו הטובים ביותר היו כאשר יכול היה לנפנף בקופסת פלאירט לפני חוטמו של ערבי מבוגר מן המחנה, או כאשר הציע סיגריה לידידיו האמריקאים החדשים.

למדנו יותר על דתם של הנבאטים ביום הבא, במקום הגבוה שם נערכו, כנראה, טכסי דום הקדושים ביותר של הנבאטים. כאן נמצאים מזבחות פתוחים, וחצר בה היו הכהנים נאספים. אם היו הקורבנות רק חיות או גם יצורי אנוש — עדיין לא ברור.

אל נכון היו סמליו של אלה-השמש הנבאטי, טי, דוזארס, מכוסים בדם. בארות בקרבת מקום היו מספקות מים לרחיצת הדם.

אצל העברים ועמים שמיים אחרים ניב-נו בנינו אבן כמשכנים קדושים. אבן הכעבה השחורה במכה, שכל מוסלמי עולה-רגל נדרש שק בקצה אצבעותיו, דומה לאבנים הסלעיות שהקיפו את המזבחות כאן. אבן כזו נמצאת גם על קברו המשוער של אהרון.

שני עמודים ענקיים, בצורת אובליסקים, עומדים בבדידות מזהירה ליד המקום הגבוה. הם לא ניבנו. הנבאטים פשוט חצבו מס' ביב להם, טילקו את המיותר. יתכן שעמור-דים אלה מוקדשים לאלת, אילת ערב, ול-בנה, דוזארס.

***

טרקלינים למתים, מלון דחיים

מין המקום הגבוה ירדנו לאולם. מכנה זה הוא היחיד בין מבני פטרה החצוי-בים בטלע שפנימיותו מקושטת בצורה מפורת. כנראה שנערכו במקום טכסי קבורה וטעויות גדולות. בין חורבות פטרה ישנם עוד טרקלינים אם כי פחות מפוארים.

עדיין קשה להגדיר את אופי הטכסים ש'נערכו באולמות אלה. אם היה בהם דמיון לטכסים אחרים במרחב, יתכן שנאספה ב'מקומות אלה משפחה כדי לכבד את זכרו של הנפטר. ארכיאולוגים מעררים כי לת-

הסיגריה הטובה השווה לכל נפש במחיר של 275 פר. הקופסה

MAGNOLIA 20 CIG.-275 PR.

תרום לקרן המגן

Advertisement for 'MAGNOLIA' cigarettes, including a portrait of a woman and text in Hebrew and English. The text promotes the quality and value of the cigarettes, mentioning '20 CIG.-275 PR.' and 'תרום לקרן המגן'.